

ДУМА®

3 април 1998,

ПОГЛЕД ОТ ДРУГАТА СТРАНА

Референдумът не е път за влизане в атлантизма

● Президентът на Атлантическия клуб Соломон Паси пред „Дума“

Президентът на Атлантическия клуб в България д-р Соломон Паси е роден на 22 декември 1956 г. в Пловдив. Математик, защитил е докторат по математическа логика. Депутат във Велико народно събрание. От учредяването на Атлантическия клуб на 4 април 1991 г. вече седем години е негов президент. През 1996 г. е избран за вицепрезидент на Асоциацията на Атлантическия договор.

СНИМКА АРХИВ НА АТЛАНТИЧЕСКИЯ КЛУБ

С. Паси сред запасните генерали Д. Джуров и Хр. Добрев

През своята „предупредителна“ възраст българските атлантици успяха ли да променят обществено отношение към влизането на страната в НАТО?

През август 1990-а предложих във ВНС България да излезе от Варшавския договор и да се присъедини към НАТО. Това най-непопулярно изказване, излязло от тогавашната опозиция, срещна обществена подкрепа 17 на сто срещу 83 на сто несъгласие. Сега по данни от MBMD, ако се редуцират онези 25 на сто, които нямат мнение или не биха гласували, членството ни в НАТО има подкрепа от 70 на сто срещу опозиция от 30 на сто. Промината в обществената нагласа по този основен въпрос на външната ни политика е впечатляваща и Атлантическият клуб даде своя сериозен принос за формирането на това обществено мнение.

Трябва да разсеем заблудата, че в България не са проведени дебати за НАТО. За последните 8 години в централния печат са излезли над 20 000 публикации, посветени на НАТО, без да броим стотици предавания по телевизията и радиото, кръгли маси и локалната преса. Не броя и стотиците изказвания на депутати, становища на парламентарни комисии и експерти пред национални конференции, семинари, асамблеи и експертни форуми. България е първата страна, която започна дебати за членството в НАТО, проведе ги,

но се оказа и последната, която ги завърши.

След като е налице подобна подкрепа, защо въпросът да не бъде решен с всенародно допитване?

Референдумът е средство за решаване на естетически въпроси - например за короната на лъва в герба, цветовете на знамето, избора на „Мис България“ и пр., но не е рационално средство за решаване нито на експертни въпроси като курса на доплата, основния лихвен процент или минималната работна заплата, за които се грижи изпълнителната власт, нито на политически въпроси като членството в Съвета на Европа, Европейския съюз, ООН или НАТО, които са прерогатив на парламента. Никоя политическа сила не е поискала референдум за членството ни в Европейския съюз. А НАТО, в която за разлика от ЕС всички въпроси се решават с консенсус, носи далеч по-малко рискове от ЕС, който предполага за членовете си доброволен откъс от частичен суверенитет.

И членството в НАТО, и членството в ЕС са дълбоко експертни въпроси, навлизащи в най-висша политическа материя. Не може да се иска широката общественост да се произнася отговорно по въпроси, по които е необходима подготовка, типична за професионалните политици. Демокрацията не се състои в това да карае всички, които нямат отношение, мнение или компе-

тентност по даден въпрос, да се произнасят по него. Демокрацията осигурява ясна процедура, по която да се избират и подменят компетентни лидери, които решават и носят персонална отговорност за своите решения. Референдумът има и един непоправим недостатък. Когато политиките съберат, вземзидието и облекчението е народът да ги смени. Когато народът сгреша, вземзидието е тежко, а облекчение няма.

Изясниха ли се критериите за членство в блока?

Колкото и критерии да се формулират, те се свеждат до два - страната ясно да е поискала членство и да изповядва общите атлантически ценности. Ако една страна отговаря на общите стандарти за политически плурализъм, пазарна икономика и правата на личността, тя е годна. В този смисъл България е отличен кандидат.

Адаптацията към НАТО ще е много по-бърза за страни с по-развита икономика, затова те са по-атрактивни кандидати. Икономически по-слабите пък ще се възползват в по-голяма степен от инвестициите, които НАТО ще направи в бъдещите си членове. Това заслужава нашето желание за членство.

Мадридската среща не ни ли поля с хладен душ?

Резултатите от Мадрид са закономерни. Едва четири месеца след решението на кабинета на Сте-

фан Софийски бяха крайно недостатъчен срок за една държава да представи кандидатурата си пред 16-те страни членки, камо ли да направи успешно лоби по такъв въпрос. Ако мадридската среща беше само половин година по-късно - след срещите в Люксембург и Генералната асамблея на Атлантическата асоциация в София, резултатите щяха да са други. За нас остава следващият тираж, точно след година във Вашингтон.

Бяхте и първият, който преди 4 години предложих да изграждаме с Турция и Гърция общи военни части. Какъв е техният смисъл?

Военното сътрудничество е най-сигурният път към международната интеграция. Балканите и България вървят по път, който Европа е извървяла преди десетилетия. Еволюцията на континента доведе до създаване на френско-германския корпус, сложил последната точка на вековните френско-немски вражди и войни. Така и смесените балкански части ще бъдат знакът, по който ще разпознаем, че полуостровът се е разделил с мрачната си слава и тъмното си минало. Важно е България да бъде проектант на този опознавателен знак.

Сред българските атлантици има и социалисти, а БСП е против евентуалното членство.

Атлантическият клуб винаги е бил многопартийна организация. И колкото по-колеблива е в отношението си към НАТО една

политическа сила, толкова по-специален и интензивен диалог атлантиците трябва да имат с нейните представители. Учредители на клуба бяха едни от най-ярките представители на БСП през 1990-1991 г.

В Европа се срещат партии, които проявяват остатъчен негативизъм към НАТО, но нито една от тях не се разва на забележително доверие у дома или уважение навън. Вярвам, че сегашната позиция на БСП към членство в НАТО ще еволюира. Обратното би обрело БСП на пожизнена опозиция, което е неприемливо за нейните членове и недржавословно за страната.

Вие лично в момента сте между два празника - 7-годишнината на Атлантическия клуб и 70-годишнината на вашата баща проф. Исак Паси. Имате ли с него политически спорове и разногласия?

Вътрешната политика не е достатъчно възвишена материя, за да е предмет на разговори у дома. А по цивилизационния стремеж за интеграцията на България в западния свят нямаме никакви спорове.

Сърдите ли се на „Дума“?

През последните 7-8 години в „Дума“ не е бил особено благосклонен към атлантическите идеи, Атлантическия клуб и към мене лично, но съм благодарен за моментите, в които неговата критика ме тонизираше и стимулираше.

Интервюто взе
ВАСИЛ ПОПОВ